

اداره مرکزی :

آنقره ده ، استانبول جاده سنده آنقره
معارف امینلکی باشنده کی دائره

استانبول بوردی :

استانبولده ، باب عالی جاده سنده ۸۷ نوروده
دائره مخصوصه

حیات

میان راه میان ... دیار راهای هر حیات قاتلم ...

نسخه هبرده ۱۰ غرورده .

سنة لکی پوسته ایله ۵ لیرا .
(اجنبی مملکتلر ایچین ۵ دولار) .

ایوه و اعلان ایشلری ایچین استانبول بوردی
مراجعت ایدیلیر .
یازی ایشلرینک مرجعی آنقره مرکزیدر .

صافی : ۴۶

آنقره ، ۱۳ تشرین اول ، ۱۹۲۷

۲ نجی جلد

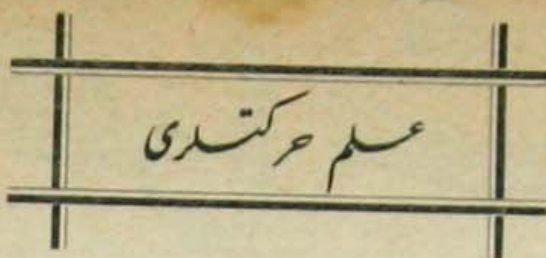
مصححه :

عصری کتبخانه لراحتیاجی

معارف و کالتی ، یارینکی کنجک عالنده
حصوله کله جک پک مهم برفکر ، و ذکا انقلابک
حامل و مؤثرلری سسز صداسسز حاضر لامقله
مشغول اولویور : یونان ، لاتین ، انگلیز ،
آلمان ، فرانسه ، ایتالیا ، روس ، اسقاندینا ،
اسپانیول ادبیاتلرندن بر چوق کزیده اثرلرک
اک معتنا قسملری ترجمه ایتدیریلور . دولت
مطبعه سی متدایاً بونلری طبع ایتکله مشغولدر .
لیسه پروگراملرنده کی تعدیلاتک ماهیتی « حیات »
قارئلرنجه مجهول ده کیلدر . ایشته بوتون بو حاضر-
لانا اثرلر بوسنده دن اعتباراً تورک کنجککنک
اوکنه قونیلاجق . آرتیق چوققلرمز ،
تا قرون اولادن بوکونه قادر غربک کچیردیکی
ادبی تکامللری ، متلرنی اوقویارق آکلایاجقندر .
اعتراف ایتمه لی یزکه مکتبلرمز شیمدی به قادر
طلبه روحنه مطالعه ذوقنی تام و عمومی اولارق
ویره میوردی . بو ذوق تأمین ایدیه مه نجه مملکتده
« اوقویان آدام » متدارینک آز قالاچنی
درکاردی . حالبوکه یکی تورکیه ، وجوده کتیردیکی
مهم انقلابک تقویه سی احتیاجنده در .
بو احتیاجی ده تأمین ایچون یارینکی نسلی دنیا فکر
و ذکاسندن خبردار اولارق یتشدیرمک ، اوکا
اوقومق ذوقنی بر اعتیاد حالنده ویرمک
اضطرابارنده در . دوشونمه لی که بیکلرجه نسخه
باصیلان بو اثرلر آنادولوزک هر گوشه سنه کیده جک
هر تورک چوجوغنک آله کچه بیله جکدر . بو عزیز
طوپراقلر اوزرنده کزرنک اویله یرلره تصادف
ایتشدیم که اوج بش کتاب تدارک ایتک پک زور

بر ایشدی . و اویله چالیشقان خوجالره
کوروشمشدم که طلبه سنه توصیه ایده جک اثر
بولامادینی ایچون مضطرب و مأیوسدی . دیمک که
بودیار و دیارک ساکنلری اوقومغه محتاج و تشنه در .
اونی تأمین ایتکده بوکونکی اداره مزک اصلی
وظیفه لرندن در . معارف و کالتی بر حله ده بو مهم
ایشه باشلامقله تورکیه معارف حیاتنده اک
مسعود بر انقلابی احضار ایتش اولویور .
بالوسيله شونی ده قید ایدیم که نشر ایدلمکده اولان
بورسالر آراسنده کندی ادبیاتمزه طائدا اولانلرده
واردر . ده کیل آنادولونک قویتو بر یرنده ،
حتی آنقره ده ، استانبولده ، از میرده بیله اسکی
یکی اثرلریمزی قولایجه تدارک ایتک غایت مشکل
وبعضاً همان همان غیر ممکندر : اساساً هیچ
طبع ایدیلنه یازمالردن صرف نظر ،
مثلا بوکون برباقی ، برنهی دیوانی ، بر حدیقه-
السعدا ، بر نعیما تاریخی ... بولق قولایجه قابل
اولامیور . بولوندینی زمان ده اهلکار بر طبعک
متادی یا کلیشلریله اوغراشلق مجبوری حاصل
اولویور . اسکیلردن صرف نظر دها یکی اثرلر ،
مثلا بر (رباب شکسته) تدارکی بیک مشکلاتله
حاصل اولمغه باشلادی . طبع ایدیلن رسالهلر
ایچنده نسخهلری اندر یازمالرده داخل اولدینی
حاله اسکی و یکی ادبی و فکری اثرلریمزده
واردر . تورک چوجوغنی ادبیات درسند اسمی
کچن ، مثلاً شیخی نک ، احمد پاشانک ، سنان
پاشانک ، فضولینک ، باقینک ... حتی اولیا
جلینک ، نعیمانک ... اثرلریله قولایجه قارشیللا-

شاجقدر . عینی زمانده بویوک فکر انقلابلری ،
ادبی مسلکلی ، ادبی نوعلری اطرافیه و بونلر حقنده
تورلو تورلو نقطهلری ، نظریهلری کویستهرن
رسالهلرده ینه بومیانده موجوددر .
مختلف ملتله عاقد اثرلرک تاریخده ومنسوب
اولدینی ادبیاتده کی موقعنی تورک چوجوغنه آکلاتیق
ایچون آریجه بر « عمومی ادبیات تاریخی » ده ترجمه
ایدیلک اوزره در . بو اثر دلالتیه تا اسکی
یونان و لاتین ادبیاتلرندن بوکونه قادر آوروپانک
کچیردیکی ذکائی و حسی دورلر تورک طلبه سنک
کوزی اوکنده بولوناچقدر .
فقط مملکتله البته بو قاداری کافی ده کیلدر .
تورکیه نک هر طرفنده ، هیچ اولمازسه
شیمدیلک معین بویوک شهرلرده « عصری
کتبخانهلر » قطعاً لازمدر . اویله « عصری
کتبخانهلر » که یکی نسل اورالر کیتسین و کندیکنک
احتیاجنی تطمین ایده جک اثرلر بولسون . بو
کون واقعا بالخاصه استانبولده محتواری اعتباریه
پک زنکین کتبخانه لریمز واردر . فقط بونلر
یالکیز علمله مشغول اولانلرک ایشنه یارار .
هیچ بری « خلق ایچون » ده کیلدر .
اورالر کرچه تا آوروپادن مطالعلر کلیور ،
بو حال اسکی کتبخانه لریمزک اهمیتنی کویسترر .
فقط اونوتولمالی در که کلن آداملر علمی ، تاریخی
تدقیقات ایله مشغول اولانلردر ؛ مثلاً آیاصوفیه ،
نورعثمانیه ، کوپرولو ، راغب پاشا ... کتبخانه لرینه
کیریکز ، یا بوم بوش بولورسکیز ویا برکوشه ده
ایکی اوج کشینک ساکن ساکن اوقومقله ، نوط

یامالی روح .. کیماره اولد مازی ؟

- یکن نسخه دن مایند -

حقیقه ایریشمک ایچون بول نه در ؟ سؤالنه جواباً منطق مدرسی خلیل نعمة الله بك دیورکه : « مادی طبیعت عائد موضوعی عقل موضوعی ایله ، اجتماعی طبیعت عائد موضوعی ده وجدان منطق ایله تدقیق و محاکمه » ایتکدر .

بوجه شو ایکی ادعای احتوا ایتکده در :

۱ - انسانلرک روحی فعالیتی تماماً غیر متجانس ایکی صفحه دن متشکلدر . فی الواقع بر صفحه سنده عقلی فعالیت ، دیگر صفحه سنده وجدانی فعالیت تجلی ایدر . بویکی نوع روحی فعالیت بر برینه قاریشدر مرق مضرتدن باشقه برشی تولید ایله مری . (یکن مقاله مزده کی مثالره مراجعت) .

۲ - وجدان منطق دینیلن منطق اجتماعی طبیعت عائد موضوعلرده بزی حقیقه ایصال ایدر بکانه بولدر .

شیمدی بویکی ادعائک نه درجهیه قدر صحیح اولدینی آراشدرالم .

خلیل نعمة الله بك انسانک معنوی حیاتیله غیر متجانس ایکی عالمه اشتراك ایله دیکنی ادعا ایله این ایلک متفکر دکدر . کندندن اولد بر جوقلری بو قیلدن فکرلر ایلری سورمشلردر . بومیانده اولارق آلمان متفکر لرندن سیممیل Simmel ی ذکر ایدر بیلیرز . بو ذات پارا فلسفه سی Philosophie des geldes عنوانی اثرینک باشنده شأیت عالمیله قیمت عالمنک مناسبتی آراشدر بر و نتیجه شو حکمی و برر : شأیت ایله قیمت عینی مشترک مقیاسه ارجاع ایدیلر مزلر . بر شأیتک موضوع اولمسی باشقه شیدر ، بر قیمتک موضوع اولمسی باشقه شیدر . عالم ایچون (یعنی وارلنی تدقیق ایدن عالم ایچون) مهم اولان شائی اولاندر ، موجود و واقع اولاندر . شاعر و اخلاقی ایچون مهم اولان بدییی و یا اخلاقی قیمتی حائر اولاندر . فقط برینک حکمی دیکرینک حکمنه مخالف اولابیلیر . اک فضل شأیتی حائر عدایله دیکمز موضوع قیمتدن تماماً معرا اولابیلیر ، اک قیمتلی طانیدیمز شأیتدن محروم بولونابیلیر . نتیجه : قیمتی شأیتدن استنتاج ایدمه یز . واقعلری تنبیت ایدن عالک نقطه نظری (نعمة الله بك تعبیرله عقلک منطق) باشقه ، قیمتلی تقدیر ایدن وجدانک نقطه نظری (منطق) باشقه در . بو مطالعه دوغرومیدر ؟ بکا قالیرسه خلیل نعمة الله بك اونی قبول ایتمه سی ایچون ایکی مکمل سبب وارددر : برنجیسی واقعاتک علینه شهادت ایله مسمی ،

آلقله مشغول اولدقلریخی کورورسکیز . حتی ، بایزیدوملت کتبخانه لری که آک « پوپوله ر » اولانلریدر ، ینه هر زمان قلابالق اولیور . بو نیچون ؟ بو ، شونک ایچون درکه اسکی کتبخانه لر تنظی ایدن اولکی حیاتمزه ، شرق مدینتی داخلنده یاشادیغمز دورمه لر عائد اثرلرله مالامالدر . و آنجاق اوزمانلری تبیع ایچون بک زنگیندرلر . بایزیدوملت کتبخانه لرینه کیدن کتجلرده ثروت فنون کبی مجموعه لره عائد قولکسیونلرله اون بش یکریمی سنه اولنه عائد رومانلر و امثالنی بولوب اوقویا بیلیرلر . واقعا « دولت مطبعه سی » نشریاتی بو کون هر کتبخانه یه کونده ریلکده در . فقط بونلرکده عمومی احتیاجه تقابل ایتیه جکی درکاردر .

- احوالده نه یامالی ؟

بوسؤالک جوابی شو جله ویرر : « عصری کتبخانه لر ، خلق ایچون مطالعه سالونلری تأسیس ایتلی در ! » . فقط بونلری تأسیس ایتک ایچون ده کنجکک و خلقک اوقویاجنی کتابلرک تأمین ضرورتی وارددر . معارف و کالتنک مکتبلر ایچون حاضر لایتمده اولدینی رساله لر ، غرب ادبیاتلرینه عائد اثرلرک آنجاق آک معتنا صحیفه لرینه انحصار ایتکده در . « عصری کتبخانه لر » ی ، « مطالعه سالونلری » نی دولدوراجق اثرلر ایسه بونلرک تمامی تمامنه ترجمه لرندن مرکب اولمالیدر . قناعتمه کوره بو ترجمه ایشنه بر پروگرام و سیستم داخلنده باشلانمالی . تا اسکی یونان شاه اثرلرندن اعتباراً بوتون جهان قلاسیکلری دور دور تورکجه یه نقل ایدیلریدر . « شمس الدین سامی » مرحومک شخصی بر عزم و همتله اورپایه قویدینی « قاموس الاعلام » ندن باشقا تورکجه مزده « آنسیقلوپه دیک » بر اثرده موجود ده کیلدر . بونک ، نه قدار عظیم بر یوقسوللق اولدینی ایسه ایضاحدن وارسته در . شیمدیلک بو نوع قوجامان « اوریزینال » بر « آنسیقلوپه دی » احضاری همان همان غیر ممکن اولدینی ایچون آوروپا لسانلرندن بویله بر کتابک لسانمه نقلی الزمدر . بو کتاب بعضی علاوه لرله بزه کوره اکمال ایدیلر بیلیر .

بوتون بونلری میدانم کتیرمکده هر شیدن اول بر پارا مسئله سیدر . کنج و مملکتده غرب عرفانک تأسیسنه عزیمکار حکومت مزدن کله جک سنه ایچون بو مسئله نک حلنی شوق و نشنه ایله امید ایدرر .

علی جانب

ایکنجیسی محترم مدرسک اوتنه دنبری ایلری سورددیکی فکرلره اویامامسی .

(۱) واقعات بو ادعا علینه شهادت ایدیور : تاریخده دائماً کوروپورز که شأیت حقنده کی بیلکیرمن آرندجه قیمت حکملریز دکیشمکده در . کاشانک ارسطونک تصور ایله دیکنی نظامه تابع اولمادیفتک بیلنمه سی « رونه سانس » دینیلن قیمتلر انقلابی دورنده اهمیتدن عاری برعالمیدر ؟ ساده رونه سانس دورنده دکل ، فقط تاریخک علم اقلرینک کنیشه مسمی قید ایله دیکنی هر دورده حییات و تمایلات ده انقلابه اوغرامشدر . واقعا نعمة الله بك ، ریویه استناداً ، علمنه رغماً ایمانی محافظه ایدن عاللری خاطر لاتیور . فقط بوراده مهم اولان ، اثبات ایدله سی لازم کلن بر ایمانک علی الاطلاق محافظه سی دکل ، بلکه « اولدنبری اولدینی کی » محافظه سیدر . حالبوکه عالک ایمانیله کومورجینک ایمانک بر وعینی اولمادینی معلومدر ، آراده کی فرقده برنی دیکرندن تمیز ایدن علمدن نشأت ایله دیکنی بدیهیدر . احوالده شأیت حکملری (نعمة الله بك تعبیرله کیفیت حکملری) قیمت حکملری اوزرینه تأثیر ایتمه یور دینه بیلیرمی ؟

بونی ادعا ایدنلر بر ایهامدن استفاده ایتک ایسته یورلر . مادامک شأیت باشقه ، قیمت باشقه در ، احوالده شأیت حکمی ایله قیمت حکمی آراسنده ده هیچ بر مناسبت اولماقی لازم کلیر دیمک ایسته یورلر . حالبوکه بوقضیه هیچ بروجله بدیهی دکدر . کونش باشقه ، آی باشقه ، ارض باشقه در . فقط بواوچ باشقه باشقه شیرلک ماهیتی و حرکتی حقنده و بره جکم حکملریکدیکرینه تأثیر ایدر بیلیر . نه دن ؟ چونکه هبسی عینی منظومه یه داخلدرلر . عینی صورته فکرلر باشقه حسلر باشقه در ، طبیعت حقنده کی بیلکیرمن باشقه ، اجتماعی حیاتده اظهار ایله دیکمز تمایلر باشقه در ، فقط بونلرک هبسی یکدیگرندن متأثر اولابیلیر ، چونکه هبسی عینی منظومه روحیه یه داخلدرلر . عکسنی اثبات ایچون نعمة الله بك یکانه سرد ایله دیکنی ادعا شودر : طبیعتی تدقیق ایدرکن منطقمز تناقضی قبول ایتمز ، حالبوکه « وجدان منطق » تناقضدن متأثر اولماز . نعمة الله بك لهوی برولدن شو پارچه یی ده ذکر ایدیور :

« معشری مخیله معبودک هم بر ، هم بر قاچ اولماسنی ... هم ماده ی خلق ایتدیکنی ، هم ده کاشاندن خارج اولماسنی [۱] الخ ... هیچ بر مشکلات کورمکسزین قبول ایدر . « فقط نعمة الله بك لهوی برولک تام فکرینی افاده ایتشمیدر ؟ خایر ، چونکه لهوی برول حسیاتنرک ، خیالاتنرک تناقضله الفت پیدا ایدر بیلر جکنی قبول ایدیور سه ده ، عینی ائرده [۱] استطراداً سویله ییم که ترجمه ده اوافق بر اکسک وارددر . لهوی برول « اخلاق فلسفه سی و عرف و عادات علمی » عنوانی ائرنده (ایکنجی طبع ، صحیفه ۲۴۲) بوسوزلری سویله یور ، فقط شوشکلده : « معشری مخیله معبودک هم بر ، هم بر قاچ اولماسنی ... اللهک ماده یی خلق ایله دیکنی و ماده نک الله کی ازلدن بری موجود اولدینی ... قبول ایدر » .

ادبی مسلکله عائد تدقیقلردن :

رومانتسیم

Le romantisme

آلمان رومانتیسمینک مدافع و نظریاتیجیسی «فره دریق شله غل» رومانتیسمی شویله تعریف ایدیور : «خیال ایله دویفونک قایناشماسی . . . پک مبالغه لی برشکله کیرمش قلبی تأثرلری افاده ایدن بر موضوع . . . فرانسز علامه سی «امیل فاکه» ده «رومانتسیم دیمک ، غیله ایله حساسیتک ، عقل ایله مشاهده یه تفوق دیمکدر» دیور . کورولویور که زمانلری و ملتلی مختلف ایکی آدامک رومانتسیم حقنده کی ملاحظه لری همان همان بر برینک عینی در : تفرعاتدن صرف نظر هرایکیسی ایچون ده بوادی مسلکک تظاهرلرنده اک مهم رولی و اینایان ایکی روحی ملکه در : غیله ، حساسیت . و شبه سز بونقطه نظر «رومانتسیم» ک ویردیکی محصوللره کوره پک دوغریدر . آنجاق ، بوادی مسلکی عامللری و منشأی اعتباریله تحلیل ایتله یز که ، شیمدی به قادر مملکتیزده بر چوقلری طرفندن ایلری سورولی و حقیقی «رومانتسیم» ایله علاقه دار اولیان ملاحظه لردن کنیدی می صیانت ایتش اولام . یوقه اثرلرنده خیال و حسک مبالغه لی تظاهرلرینه تصادف ایده جکمز بر شاعره ، مثلاً عبدالحق حامد بکه . پک اعلا «رومانتیک» دیر ، کچرز . اوت حامد ، کله ناک معناد معناسیله «رومانتیک» در ؛ فقط تورک ادبیاتی ، برزندن ابضاح ایده جکمز نقطه نظره کوره «رومانتیک» بر مرحله یه واصل اولامشدر . بناء علیه تورک شاعرلری ایچنده کله ناک معناد و معناسنه ده کیل ، روح و سجه سنه نظراً «رومانتیک» یوقدر .

بومقدمه دن سوکرا بحتک اساسنه کیرم : آوروپاده رونه سانس ایله ملتر ، کلیسانک لاتینجه سنی براقشدر ، ملی لسانلرینه دوغشاردی . رونه سانس ، قرون وسطایه قارشلی بر «عکس العمل» اولدینی ایچون ، کلیسانک لاتینجه سیله برابر ذهنیتی ده ترک ایدیلرلر قرون اولانک «Paganisme» بتپرستلک» بینه عائد موضوعلر ادبیاتلره سرمایه اولمشدی . بو مستعار موضوعلر هیچ بر ملتک مالی دکلدی ، «بین الملل» دی . بوندن دولایی ، شوشرطلر داخلنده تظاهرایدن «فلاسیق ادبیاتلر» ک روخنده «محلیلک» یوقدی . دیمک اولویور که فلاسیق دوره ایله ملترک یالکیز لسان قسمی ملله شدی . (۱۷۸۹) اختلالی دنیا آریستوقراسیسی ، مونارشینی یقارکن بوکونک ده موقرا . سیسی ، و بالتیجه ملیت سوداسنی دوغورمش اولدی . اون دو قوزنجی عصرک بدایتنده «نابولیون» مشهور «موسقوا» سفرینه کیدیور دی . آلمانایی باشند باشه چیکنه دی . بوهنکامه اشلاننده اود یارک منورلری تمام قوزمبولیتندی .

مشروعدر ؟ ریو بزه بر احتراصک انکشافی ، بر سجه ناک تحولی وسیله سیله میدانه کلن و حسیانک حاکمیتی آلتنده بولنان حکملری ، استدلاللری تصویر ایدیور . لکن آلدانق قورقوسی اولق سزین ، مدرس دولاقروایله برابرک اعلا ادعا ایده بیلیر که حسیات ایله ، احتراصلرله انسان هیچ بر زمان حقیقت ابداع ایله ممشدر . حسیات عقلی تحریک ، تشویق ، فضله فعالیتیه سوق ایده بیلیر ؛ لکن ، یالکیز باشنه هیچ بر زمان «بر اصول تدقیق و محاکمه» تشکیل ایله م . حسیانک حقیقت ابداع ایله دیکنی ظن ایدنلر ترکیبی فعالیت ذهنیه یه ، حدسی تصورلره بونامی ویرمکده درلر ایشته یوقدر . دولاقروا مکملاً سویله یور : «قلبه هیچ بر حقیقت یوقدر که ذهنندن کچمه مش اولسون!» او حالده بو وجدان منطقی نه در ؟ هانکی فیلسوف عالم ، متفکر اونی تطبیق ایله ممشده «اجتماعی طبیعت» عائد موضوعلری «تدقیق و محاکمه» ایده رک حقیقته واصل اولمشدر ؟ خلیل نعمه الله پک یا اسکیدن بری موجود بر اصولی بزه بیلیرمکده ، یا خود یکی بر اصولی اورتیه آتمقده در . برنجی تقدیرده نعمه الله پکک احتمال بویله بر اصولی تطبیق ایله ممش اولدینی ظن ایتدیکی فیلسوف «اوکوست قونت» در . زیرا محترم مدرس دیگر فیلسوفلرک یا کلش بوله صامش اولدیلرینی قبولدن چکینمزکن اوکوست قونته «بویوک فیلسوف» عنوانی ویرمکده در . اگر بو فرضیه من دوغروایسه همان سویله لم :

اوکوست قونتک «Cours de philosophie positive» ینک دردنجی جلدینک ۴۸ نجی درسی اوتونولورسه بومتفکرک اجتماعی مسائلک تدقیقنه حسیاتی قاریشدرمق ایسته یندرندن قدر اوزاق اولدینی کورولور . روصوکی بر خیالپرور حسیاتیجی اوکوست قونتک اک ایکنرندیکی متفکر انودجی تشکیل ایدردی ، اودرجه ده که فکرینه هیچ بر قیمت عطف ایله مدیکی کیمسلر حقنده «Stupidement Roussien» احق روصوچی «دیردی .

ایکنجی شقه کلنجه ، اگر محترم مدرس بزه هنوز فلسفه و علم عالنده تمام مجهول بر اصول بیلیرمک ایسته یورسه بونک حقنده ده اطرافلی ایضاحانه صبر سز لقله انتظارده یز .

آرتق سوز جوق اوزادی . فقط انسانک ضدیتلر ایچنده بوجالامغه محکوم اولدینی قبول ایتک ایچون جدی هیچ بر سببک موجود بولونادینی کوسترمک ایسته دیکمندن معذور کوروله جکی امید ایده رم . اگر مدرس نعمه الله بکه ، سرد ایله دیکم اعتراضلره و توجیه ایتدیکم سؤالره واضح بر جواب الهه ایله مکه موفق اولورسه تورک فکر حیاتنده - اوافق بر مقیاسده بیه اولسه - بر حرکت وجوده کله سنه وسیله اولقله صوک درجه یختیارلق حس ایده جکم .

محمد عزت

بوذکر اولنان متندن بر صحیفه اول شونی یازمقده در . «فکراً دورغونلقی حالنده بولونمایان جمعیتلرده ، تناقضلر بردغه معلوم اولونجه ، اورتادن قالمغه محکوم اولورلر ، تجربه آرنوب زنجینلشدکجه کنربسیله غیر قابل تألیف اولانه تصورلری نهایت ضنف وازاله ایلر . . .» دیمک که لهوی بروله کوره ، یعنی خلیل نعمه الله پکک دارالفنونده متعدد سومه سترلر کتابی تدریس ایله دیککی بر متفکره کوره ، تناقضک ادامه موجودیت ایده بیه جکی زمین آنجق حسلر ، خیاللر زمیندر . معشری تصورلر ، بر کره حکملر حالنده افاده اولوندمی ، اولرده «عقلی منطقک» (داها دوغروسی یکانه منطقک) عمومی ایجاباته تابعدرلر ، تناقضدن قاجینمغه ، تناقض وجوده کتیرمیه جک طرزده تصفیه به تابع اولغه مجبوردرلر . دیمک که روحزک منشأ اعتباریله یکپاره اولادینی ، حسیاتزک ، تصوراتزک ، مفهوملمزک منبعلری باشقه باشقه اولدیلرینی سویله مک دوغرو اولسه بیه نه بایه الامر عینی روحی منظومه مک ایچنده قایناشمالر ، انطباقلر وجوده کلدیکنی ، روحی حیاتک هدفی بوتون عناصری آراسنده آهنگ و اتحاد تأسیس ایله مکدن ، اولرک هبسنی عینی نظامه تابع طوعقدن عبارت بولوندینی قبوله مجبورز .

اساساً بولزومک بالذات خلیل نعمه الله پکک طرفندن دیگر یازیلرنده قبول ایدلش اولدینی ظن ایدیورم . فی الواقع ، تورک انقلابنه بر هدف کوسترمک آرزوسیه محترم مدرسک هفته لق مجموعه لرده ، یومی غزته لرده نشر ایله دیککی متعدد مقاله لردن بعضیلرینی اوقومش اولانلر بیلیرلر که خلیل نعمه الله پکک بر نقطه ده دائماً اصرار ایله مکده در : انقلاب تورکیه سی آنجق «ملی اولانی» قیمتلی عداغمه لیدر ، غیرملی اولانی سینهنندن آتالیدر . ملی اولانک تعینی ایسه آنجق تاریخمزک تدقیقیله ، اسکی تورک حیاتک و جمعیتمک تدقیقیله ممکندر . بومطالعینی سرد ایدن ذات ایستر ایسته من شوقضیه لری تسلیم مجبوریتنده در : «شیمدیکی اجتماعی حیاتیزی اولدینی کبی قبول ایده مه یز . لسانی ، بدیی ، اخلاقی الخ . . . ساحه لرده ذوقلری میزی ، اعتیادلری میزی تصحیح ، تصفیه ایتمه من لازمدر . بونی ده آنجق اوزون بر عقلی سسی ایله ، تاریخی وثیقه لره ، اتنوگرافیا معلوماتنه استناد ایده رک ، اسکی تورک جمعیت و حیاتی یکیدن طانیبارق ، بیه رک یاباییلیرز .» او حالده عقلی منطقک اجتماعی قیمتلری تعینه یارامیه جفی سویله مک جائزمیدر ؟

کلم شو «وجدان منطقنه» ! خلیل نعمه الله بکه نظراً اجتماعی حیاته عائد موضوعلری اوکا تبعاً تدقیق و محاکمه ایتکله آنجق حقیقته ابریشمک ممکن اولورمش ! بو «وجدان منطقی» هر حالده ریبونک «حسیات منطقندن» فرقلی اولالیدر . زیرا ریبونک حسیات منطقی دیدیکی شی بزی حقیقته اولدینی قدر ضلاله ده سوروکلیه بیلیر . اساساً اونک تصویر ایله دیککی عملیه لره بر «منطق» نامی ویرمک نه درجه یه قدر